

Informovaný souhlas v anestezii

Nejčastější chyby

Renata Černá Pařízková

Klinika anesteziologie, resuscitace a intenzivní medicíny

Univerzita Karlova, Lékařská fakulta v Hradci Králové

Fakultní nemocnice Hradec Králové

Základní východiska

- **Anesteziologická péče je zdravotní službou a podléhá zákonné povinnosti získání IS (legislativní požadavky)**
  - **Písemná forma IS s anesteziologickou péčí**
    - není zákonem vyžadována
    - je součástí vnitřních řízených dokumentů pracoviště
    - písemný výčet informací o rizicích nenahrazuje ústní poučení lékařem
- **Souhlas s AP**
    - Poučení – informace před udělením souhlasu
    - „Informovaný souhlas“ – projev svobodné vůle (ústně, písemně)

Základní atributy IS dle legislativy

- Svobodný a informovaný
  - Časový nátlak
- Srozumitelně, dostatečný rozsah
- Co všechno?
  - Účel, povaha, přínos, důsledky, rizika
  - Včetně jednotlivých zdravotních výkonů
  - Jiné možnosti a jejich přínos a rizika
  - Další potřebná léčba
  - Omezení a doporučení ve způsobu života
- Pokud v situacích nouze nelze získat příslušný souhlas, jakýkoliv nutný lékařský zákrok lze provést okamžitě, pokud je nezbytný pro prospěch zdraví dotyčné osoby.

**Všichni to víme,
všichni to děláme
a všichni si myslíme, že to
děláme dobře.**

Nejčastější nedostatky poučení/IS

- **Pacient není informován o alternativách postupu**
    - Konverze z regionální anestezie na celkovou
  - **Vliv medikace**
  - **Kognitivní dysfunkce svéprávného pacienta**
  - **Není informace o jednotlivých výkonech** (CŽK, močový katetr, UPV...)
- **Souhlas bez poučení**
  - **Individuální poučení o rizicích**
  - **Čas**
  - **Jazyková bariéra**

Klinická praxe

- **Příjem pacienta den před operací**
- **Předanestetické vyšetření (ambulance, oddělení)**
  - Veškeré poučení, zápis, vysvětlení
  - Rizika výkonu
- **Podpis IS**
- **Operační výkon za cca 16-24 hod**

20 min

Judikát Nejvyššího soudu ze dne 29. dubna 2015, sp. zn. 25 Cdo 1381/2013

- „Ani **poučení o rizicích zákroku však není bezbřehé**. Rozličných rizik lze pro každý zákrok vyjmenovat v podstatě neomezené množství. Kdyby se poučovací povinnost měla vztahovat na všechna, informovaný souhlas by byl prakticky nedosažitelný a v konečném důsledku by byl potlačen jeho smysl.
- Při úvaze o čem poučit je tedy nutno vycházet z **kombinace pravděpodobnosti rizika** určitého možného nepříznivého vývoje či nepříznivých následků zákroku **a závažnosti** takových následků pro celkový zdravotní stav pacienta.
- **Čím závažnější budou nepříznivé následky v případě naplnění rizika, tím menší pravděpodobnost bude stačit ke vzniku povinnosti o nich pacienta poučit.**“
- Poučení musí být takové, aby i laik mohl zvážit rizika zákroku a rozhodnout se, zda jej podstoupí, či nikoli.“

Individualizace

Kazuistika

- **Pacient – operace varixů, předchozí operace patra**
- **Obtížná intubace**
  - „velký jazyk“
  - krvácení z dutiny ústní
  - konec operace – revize lékařem ORL (poranění patra)
  - pooperační UPV
- **Otázky**
  - postup anesteziologa...
  - poučení pacienta o zvýšeném riziku obtížné intubace a poranění dutiny ústní z důvodu předchozí operace patra?

Žaloba

Individualizace

■ Poučení o specifických rizicích

- ohledně výkonu – polohy při výkonu
- dle zdravotního stavu nemocného
- „locus minoris“ nemocného

Souhlas pacienta/pacientky s anesteziologickou péčí

Pacient/ka /x/ ..... Rodné číslo .....

jméno příjmení titul

CHCI/NECHCI znát informace o mém zdravotním stavu v souvislosti s podáním anestézie

Byl/a jsem lékařem anesteziologem seznámen/a s údaji o

- účelu, povaze, předpokládaném prospěchu, následcích, možných rizicích anestézie, souvisejících výkonů včetně možných alternativ a jejich volbě,
- případném možném omezení v obvyklém způsobu života, v pracovních schopnostech, změnách zdravotní způsobilosti,
- léčebném režimu a preventivních opatřeních, která jsou vhodná, a o poskytnutí dalších zdravotních služeb,
- poučení o vlivu těchto postupů na již v minulosti implantované zdravotnické prostředky

Tyto body jsou podrobně uvedeny v Příloze č.1 Poučení o celkové anestézii a/nebo Příloze č. 2 Poučení o svodné anestézii, která mají každá 2 strany a jsou nedílnou součástí tohoto souhlasu.

Potvrzuji, že mi byly tyto údaje lékařem sděleny a vysvětleny, že jsem jim porozuměl/a.

Byly mi zodpovězeny všechny mé otázky, a to srozumitelně, včetně všech rizik či komplikací. Prohlašuji, že jsem uvedenému poučení a informacím plně porozuměl/a, jsem si vědom/a rizik uvedených v souvislosti s podáváním anestézie a výslovně souhlasím s poskytnutím navrhovaného typu anestézie a s anestézií souvisejících výkonů pro plánovaný léčebný/diagnostický výkon.

Typy anestézie

- Celková anestézie
- Subarachnoidální anestézie
- Epidurální anestézie
- Periferní nervová blokáda
- Monitorovaná sedace/analgézie
- Jiný typ anestézie:
.....

Výkony související s anesteziologickou péčí

- Periferní žilní katetr
- Centrální žilní katetr
- Arteriální katetr
- Epidurální katetr
- Subarachnoidální punkce
- Katetr pro periferní
nervovou blokádu
- Tracheální intubace
- Laryngeální maska
- Močový katetr
- Žaludeční sonda
- Jiné:.....

Zvolený typ anestézie po zvážení všech okolností nemá alternativu.

V případě nemožnosti/selhání svodné anestézie souhlasím s provedením celkové anestézie.

Byl jsem informován, že vzhledem k mému zdravotnímu stavu u mne existují zvýšená rizika z důvodu:

- Onemocnění srdce
- Předchozímu onemocnění mozku nebo nervů
- Předchozímu onemocnění jater nebo ledvin
- Stavů chrupu, schopnosti otevřít ústa
- Předchozímu onemocnění žláz s vnitřní sekrecí
- Předchozímu plicnímu onemocnění
- Jiné:
- Jiné:

Byl jsem informován, že u mne existuje zvýšené riziko především následujících komplikací:

- Akutní infarkt myokardu, srdeční selhání
- Zhoršení mozkových funkcí
- Cévní mozkové příhody
- Zhoršení funkce jater nebo ledvin
- Poškození chrupu nebo poranění dýchacích cest
- Zhoršení plicních funkcí
- Jiné:
- Jiné:

Judikát Nejvyššího soudu ze dne 20. ledna 2023 sp. zn. 25 Cdo 3100/2021-218

- **Náhrada kýčelního kloubu 2016**
- **Komplikace – útlak ischiadického nervu, ochrnutí**

Žaloba

- **Zjištěné skutečnosti**
  - 7:49 - ortopéd – ústní informace, stranový protokol (den před operací)
  - podpis IS (5 stran textu poučení včetně rizik (ochrnutí))
  - 9:15 - příjem na oddělení
  - Anesteziolog – poučení o anestezii

Judikát Nejvyššího soudu ze dne 20. ledna 2023 sp. zn. 25 Cdo 3100/2021-218

- **Náhrada kýčelního kloubu 2016**
- **Komplikace – útlak ischiadického nervu, ochrnutí**

Žaloba

- **Hlavní zjišťované skutečnosti**
  - Medicínské pochybení
  - Informace/poučení o riziku ochrnutí
  - Časový prostor na seznámení se s informacemi

Optimalizace?

- **Cíl – získání času?**
- **Předinformovaný pacient**
  - Poučení s popisem při indikaci k výkonu domů, web
  - Poučení v čekárně/oddělení před setkáním s anesteziologem
  - Poučení na pokoji oddělení
- **Informace**
  - do zahájení operace se může kdykoliv zeptat na dodatečné informace ohledně anesteziologické péče a má k tomu informační materiály

Cizinci a jazyková bariéra

- **Dělba zodpovědnosti za porozumění informacím?**

- **Bezbřehá povinnost lékaře zajistit, že pacient všemu rozumí?**
  - souhlasy v cizích jazycích
  - tlumočníci?
  - pokud není, nelze splnit zákonný požadavek poučení formou pohovoru
    - pacient deklaruje, že písemnému textu rozumí, ale stačí to?
    - ochotně následuje posunky personálu apod....

